RG.0007.310.2023

UCHWAŁA NR XLVIII/310/2023

RADY GMINY W BAŁTOWIE

z dnia 27 kwietnia 2023r.

w sprawie przedstawienia i przyjęcia sprawozdania z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Bałtów zaktualizowanego na lata 2021-2024, za okres od 01.01.2021r. do 31.12.2022r.”

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2023, poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. 2022, poz. 840), Rada Gminy w Bałtowie uchwala, co następuje:

§ 1.

Po przedstawieniu, przyjmuje sprawozdanie Wójta Gminy Bałtów z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Bałtów zaktualizowanego na lata 2021-2024, za okres od 01.01.2021r. do 31.12.2022r., stanowiące załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza Wójtowi Gminy Bałtów.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

w Bałtowie

Henryk Cichocki

UZASADNIENIE

DO UCHWAŁY NR XLVIII/310/2023

RADY GMINY W BAŁTOWIE

z dnia 27 kwietnia 2023r.

w sprawie przedstawienia i przyjęcia sprawozdania z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Bałtów zaktualizowanego na lata 2021-2024, za okres od 01.01.2021r. do 31.12.2022r."

Zgodnie z art. 7 ust.1 pkt.9 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2023, poz. 40 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należą sprawy dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Ponadto art. 87 ust.1 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. 2022, poz. 840) nakłada na wójta gminy obowiązek sporządzenia na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami, natomiast co 2 lata zgodnie z art. 87 ust.5 w/w ustawy wójt gminy sporządza sprawozdanie z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami i przedstawia je Radzie Gminy.

„Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Bałtów zaktualizowany na lata 2021-2022" został przyjęty przez Radę Gminy w Bałtowie Uchwałą Nr XXXVI/233/2022 z dnia 17 sierpnia 2022r. Wykonanie uchwały powierzono Wójtowi Gminy Bałtów.

Wójt Gminy Bałtów sporządził sprawozdanie z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Bałtów zaktualizowanego na lata 2021-2022" za okres dwóch lat tj. od 01.01.2021r. do 31.12.2022r. Sprawozdanie zostało przedłożone jako załącznik do w/w uchwały.

Załącznik

do Uchwały Nr XLVIII/310/2023

Rady Gminy w Bałtowie

z dnia 27 kwietnia 2023r.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

„GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

GMINY BAŁTÓW ZAKTUALIZOWANEGO NA LATA 2021-2022”

za okres od 1 stycznia 2021r. do 31 grudnia 2022r.

1. WPROWADZENIE

„Gminny Program Opieki nad zabytkami Gminy Bałtów zaktualizowany na lata 2021-2024" został przyjęty przez Radę Gminy w Bałtowie Uchwałą nr XXXVI/233/2022 z dnia 17 sierpnia 2022r. Wykonanie uchwały powierzono Wójtowi Gminy Bałtów.

Uchwała została ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego w dniu 25 sierpnia 2022r. pod poz. 2851. Realizacja programu weszła w życie po 14 dniach od ogłoszenia tj. w dniu 9 września 2022r.

Zgodnie z art.88 ust.5 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. 2022 poz. 840) Wójt Gminy co dwa lata sporządza sprawozdanie z realizacji programu opieki nad zabytkami i przedstawia go radzie gminy.

Wójt Gminy Bałtów sporządził sprawozdanie z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Bałtów zaktualizowanego na lata 2021-2024" za okres od 1 stycznia 2021r. do 31 grudnia 2022r.

Głównymi celami Programu Opieki nad Zabytkami wynikającymi z ustawy są:

1. Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.

2. Uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z warunkami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.

3. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.

4. Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.

5. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.

6. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków.

7. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Celem opracowanego „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Bałtów zaktualizowanego na lata 2021-2024" jest poprawa stanu zachowania zabytków znajdujących się na terenie Gminy i trwałe zabezpieczenie ich istnienia przez wykorzystanie prawnego i organizacyjnego instrumentu określonego w ustawie oraz innych miejscowych dokumentach związanych ze strategią gospodarczą i społeczną Gminy. Środkiem prowadzącym do jego realizacji jest ustanowienie uwarunkowań dotyczących działań ochronnych wobec środowiska kulturowego oraz edukacyjnych i wychowawczych wobec społeczności lokalnej, a także dotyczących form pozyskiwania środków finansowych na realizację zadań ochrony zabytków. Konsekwencją tych działań jest stworzenie produktu turystycznego, a przez to wpłynięcie na uwrażliwienie społeczności gminnej na potrzeby związane z utrzymaniem i ochroną środowiska kulturowego, a pośrednio na rozwój przedsiębiorczości w różnych jego formach usługowych.

2. REJESTRY, EWIDENCJE I PRAWO MIEJSCOWE DOTYCZĄCE ZABYTKÓW

2.1 Rejestr zabytków.

Zabytkiem nieruchomym jest nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, które są dziełem człowieka lub są związane z jego działalnością. Zabytkiem nieruchomym są także nieruchome zabytki archeologiczne, będące pozostałością (powierzchniową, podziemną lub podwodną) egzystencji człowieka.

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964r. – Kodeks cywilny (tj. Dz.U.2022, poz. 1360 z późn. zm.) nieruchomości dzieli się na trzy rodzaje:

1. Gruntowe stanowiące część powierzchni ziemi.
2. Budynkowe trwale związane z gruntem.
3. Lokalowe będące częścią budynku.

Zabytkiem nieruchomym może być wybrana część lub całość nieruchomości. Oprócz budynków lub budowli zabytki nieruchome to także miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne lub działalność wybitnych ludzi lub inwestycji. W ustawie wymienione są także krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne i ruralistyczne, budownictwo obronne, obiekty techniki, cmentarze i parki. Ze względu na posiadane wartości historyczne, artystyczne lub naukowe w interesie społecznym jest zachowanie zabytków poprzez otoczenie ich ochroną i opieką.

Najcenniejsze zabytki wpisuje się do rejestru zabytków prowadzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków. Do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy (art.9, pkt.1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku.

2.2 Gminna ewidencja zabytków.

Obiekty zabytkowe zarówno te wpisane do rejestru zabytków jak i pozostałe ujmowane są w wojewódzkiej ewidencji zabytków jak i w gminnych ewidencjach zabytków.

Stosownie do art. 22 ust.5 w/w ustawy w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru.
2. Inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.
3. Inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Gminna ewidencja zabytków ma charakter zbioru otwartego. Ujęcie obiektu w gminnej ewidencji zabytków nie jest formą prawnej ochrony zabytku jaką jest wpis do rejestru zabytków. Jakkolwiek dla obiektu uwzględnionego w gminnej ewidencji zabytków istnieje obowiązek uzgodnienia przez właściwy organ architektoniczno-budowlany z organem ochrony zabytków, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy (art. 53 i 60 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27.03.2003r.) oraz uzgadniania pozwolenia na budowę lub rozbiórkę (ustawa z dnia 7 lipca 1994r. art.39 ust.3 Prawo budowlane).

Gminna Ewidencja Zabytków w formie zbioru kart adresowych została przyjęta w dniu 14 marca 2019r. Zarządzeniem Nr 34/2019 Wójta Gminy Bałtów.

Ewidencja ma charakter zbioru otwartego i podlegać będzie aktualizacji.
Aktualizacja Ewidencji, polegająca na włączeniu lub wyłączeniu z niej obiektów i obszarów, następować będzie zarządzeniem Wójta Gminy Bałtów, po uprzednim uzyskaniu akceptacji Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dla wprowadzonych w ewidencji zmian.

2.3 Prawo miejscowe dotyczące ochrony zabytków.

Ochronę dziedzictwa kulturowego oraz zabytkowych układów urbanistycznych, ruralistycznych, zabytków nieruchomych oraz stanowisk archeologicznych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków uwzględniają następujące dokumenty:

- ✓ *Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bałtów* zatwierdzona uchwałą Nr VI/21/2015 Rady Gminy w Bałtowie z dnia 28.01.2015r.
- ✓ *Program Rewitalizacji Gminy Bałtów na lata 2016-2023* zatwierdzony uchwałą Nr XXIX/186/2016 Rady Gminy w Bałtowie z dnia 30 grudnia 2016r.

We wszystkich opracowywanych dla terenu Gminy Bałtów dokumentach studyjnych organy samorządowe Gminy Bałtów na bieżąco:

- ✓ uwzględniały ochronę zabytków ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków,
- ✓ uwzględniały zasady ochrony odnoszące się do wszelkich stref ochrony konserwatorskiej, w tym stref występowania stanowisk archeologicznych,
- ✓ wprowadzały zapisy zapewniające prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz innych obszarów chronionych.

2.4 Gminny plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

W 2022r. Wójt Gminy Bałtów przygotował Gminny plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych na obszarze Gminy Bałtów.
Ochrona zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, polega na planowaniu, przygotowaniu i realizacji przedsięwzięć zapobiegawczych, dokumentacyjnych, zabezpieczających, ratowniczych i konserwatorskich, mających na celu ich uratowanie przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub zaginięciem. Realizowanie i prowadzenie przedsięwzięć ochrony zabytków polega na:

- ✓ zapobieganiu i prowadzeniu prac przygotowawczych w czasie poprzedzającym wystąpienie konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowej,
- ✓ podwyższeniu gotowości wprowadzonej w okresie narastania bezpośredniego zagrożenia poprzez właściwe organy kierowania kryzysowego,
- ✓ reagowaniu w czasie wystąpienia i trwania konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowej,
- ✓ zabezpieczeniu i dokumentowaniu po ustąpieniu konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowej,
- ✓ ochronie zabytków ruchomych

Gminny plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych na obszarze Gminy Bałtów został uzgodniony ze Starostą Ostrowieckim oraz Świętokrzyskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

3. PRACE PORZĄDKOWE PROWADZONE PRZY OBIEKTACH UJĘTYCH W EWIDENCJI ZABYTKÓW.

Gmina prowadzi stałą opiekę nad pomnikami i miejscami pamięci oraz utrzymuje na bieżąco stan cmentarzy i obiektów grobownictwa wojennego na cmentarzach wojennych. W bieżącym okresie wykonywano prace porządkowe oraz koszenie trawy.

Większość obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków nie stanowi własności gminy. W związku z tym nie ma możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad nimi.

4. UDOSTĘPNIANIE DANYCH O ZABYTKACH, PROMOCJA, UWZGLĘDNIENIE ZALECEŃ KONSERWATORSKICH W DZIAŁALNOŚCI URZĘDU GMINY.

- ✓ Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Bałtów zaktualizowany na lata 2021-2024 został upubliczniony w Biuletynie Informacji publicznej Gminy Bałtów oraz na stronie internetowej Gminy Bałtów.
- ✓ Gminna Ewidencja zabytków w wersji papierowej udostępniona jest zainteresowanym osobom i podmiotom w Referacie Inwestycji, Rozwoju i Turystyki Urzędu Gminy w Bałtowie (pokój nr 13). Można tam także uzyskać wszelkie informacje na temat zabytków oraz prac jakie można przy nich podejmować.
- ✓ Z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków uzgadniane są projekty decyzji, dla inwestycji realizowanych na obszarze lub obiekcie objętym ochroną zabytków oraz ujętym w gminnej ewidencji zabytków. Znacznie częściej uzgadniane są projekty decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego dla inwestycji liniowych.
- ✓ W celu wyeksponowania obiektów dziedzictwa kulturowego w celach społecznych podejmowane są różne działania mające na celu promocję obiektów zabytkowych w materiałach promocyjnych i informacyjnych przygotowywanych przez gminę, miejscowe szkoły oraz stowarzyszenia działające na terenie gminy.
- ✓ W zakresie ochrony i opieki nad zabytkami gmina współpracuje z placówkami oświatowymi, kulturalnymi, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, kościołami, promując wartości materialne oraz niematerialne dziedzictwa kulturowego naszej gminy.

5. PODSUMOWANIE.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Bałtów został przygotowany zgodnie z wytycznymi poradnika metodycznego Narodowego Instytutu Dziedzictwa i stanowi kompletną dokumentację dziedzictwa kulturowego gminy.
Przyjęty uchwałą, służy podejmowaniu planowanych działań dotyczących inicjatyw wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

Zadania Gminnego Programu nad Zabytkami zaktualizowanego na lata 2021-2024 realizowane były na bieżąco, w zależności od posiadanych środków finansowych przeznaczonych na ochronę zabytków. Zadania związane ze zwiększeniem atrakcyjności zabytków dla różnych potrzeb realizowane były systematycznie i w kolejnych latach będą kontynuowane. Dzięki zamieszczeniu programu na stronie internetowej Gminy Bałtów zwiększyło się zainteresowanie społeczne oraz świadomość regionalna mieszkańców.